

Marko Perojević

VLASI NA TROGIRSKOM TERITORIJU

(1936)

Bile su svršile dugotrajne i krvave borbe za međaše između Trogirana s jedne strane i Splitskana i Šibenčana s druge. U Podmorju za međaš splitskog i trogirskog teritorija bio je pod selom Ostrogom stavljen stup. Na zapadu je trogirski teritorij graničio sa šibenskim kod otočića Smokvice i sela Račica. Sa sjeverne strane prostirao se trogirski posjed preko brda po staroj hrvatskoj županiji Zagorskoj sve do gornje Cetine, i tamo je međašio s Klisom. Na ovom zagorskom dijelu trogirskog teritorija znatnija su sela bila: Prapatnica, Bristivica, Vraca, Opor, Ljubitovci, Blizna, Radošić, Darini Doci, Suhi Dol, Prgomet, Zbič, Trilokve, Kosmači, Lepenice i Mitlo. Bila su ta sela posjedi trogirskih plemićkih porodica, darovani im od ugarsko-hrvatskih kraljeva, a obrađivali su ih kmetovi starosjedioci Hrvati, koji su nekada obrađivali krunska imanja hrvatskih knezova i kraljeva.

Dok su Trogirani poslije borbi sa Splitskanima i Šibenčanima bili osigurali mirno uživanje svoga teritorija, iznenada se pojavi novi neprijatelj, koji je pokušao mučki bez oružja da se ugnijezdi na ovom zemljištu i da istisne starosjedioce Hrvate, koji su vijekovima svaki njegov pedalj natapali znojem svoga lica i krvlju svoga života. Taj neprijatelj bili su Vlasi ili Morlaci, koji su kao čobani čuvali svoja stada u brdima između Dalmatinskog Zagorja i Bosne.

Nije moja namjera da ovdje govorim o Vlasima uopće, o njihovu imenu i porijetlu, o njihovoj narodnosti i vjeri. Samo ću govoriti o njihovom približavanju primorskim dalmatinskim stranama, osobito trogirskom teritoriju, te o nastojanju dalmatinskih gradova, da odstrane od sebe tu novu napast. Kad su Bribirski knezovi Šubići ban Pavao i Mladen postali gospodari Bosne, dozvolili su Vlasima da se u zimsko doba radi velike studeni spuste s blagom iz planina u doline, koje su međašile s teritorijem dalmatinskih gradova. Isto se događalo i ljeti kad ih je suša tjerala u primorske krajeve da napoje svoja stada. Vlasi su to činili znanjem i dozvolom bosanskih banova Pavla i Mladena Šubića, jer su banovi od Vlaha imali neku korist, a stada koja su Vlasi pazili bila su svojina

okolišnih hrvatskih velikaša. Sa svojim blagom Vlasi su nanašali velike štete pašnjacima i šumama na samoj granici gradskih teritorija, a znali su često provaliti i u sam teritorij i uništavati usjeve i vinograde. Iz straha od Šubića gradovi su sve to morali podnositi ili pasti u nemilost moćnih Bribirskih knezova. Između tolikih uzroka zašto su se gradovi Šibenik, Trogir i Split g. 1322–1327 dali pod zaštitu mletačke republike, bilo je sigurno i pitanje Vlaha, koje Šubići nisu htjeli odstraniti. Dok je trajala mletačka zaštita, t. j. do g. 1357. gradovi su uživali mir i Vlasi se nisu smjeli da pomole. No, kad se gradovi opet vratiše pod vlast ugarsko-hrvatskog kralja i bana, zaprijeti im opet stara nevolja. Nisu bez razloga Šibenčani 14 prosinca 1357 pri predaji dobili od kralja između ostalih povlastica i tu, da Vlasi ne smiju bez njihove dozvole doći na njihov teritorij.

Toga kraljeva obećanja nisu se držali banovi. I Trogiranima su Vlasi činili neprestano štete na usjevima, vinogradima, pašnjacima i šumama, te se Trogirani obratiše banu Nikoli Seču da ih protjera. 6. siječnja 1361 poslaše u Zadar banu svoga kneza Franju Jurjevića s jednim poslanikom da se potuže na Vlahe i njihovoga kneza i da traže neka ih odaleči od trogirskog zemljišta. Ban nato posla u Trogir povjerenika da ispita tužbe Trogirana. 20. siječnja posla trogirsko vijeće u Bosiljivu svoga čovjeka skupa s banovim povjerenikom i bilježnikom, koji će zabraniti Vlasima ili Katunarima boravak u onom kraju. Ali od toga nije bilo koristi, jer je ban branio Vlahe. Onda vijeće zaključí da banu pošalje poslanika s kraljevom ispravom, s kojom se naređuje banu da Vlahe odstrani. Istodobno vijeće tuži trogirskom biskupu primicerija stolne crkve, jer da je on dozvaó Vlahe na svoj posjed i tamo ih drži. Sada tek ban utoliko udovolji Trogiranima, što ih je nagovorio da Vlahe ostave na svom teritoriju do proljeća (8 svibnja). Pri tome su mu Trogirani poručili da unaprijed ne smije Vlasima dozvoliti boravak, jer da će inače poslati kralju poslanstvo da tome doskoči.

Međutim, čim je došla zima, eto opet Vlaha. Trogirani izvedoše sada svoju prijetnju i potužiše se kralju, a 4 prosinca 1361 otpremiše banu poslanika sa zahtjevom da odaleči Vlahe. I kralj i ban uslišaše ih i poslaše im pisma, kojim narediše kliškom knezu da ima otjerati Vlahe iz trogirskog kotara. Po svom poslaniku Trogirani poslaše ta pisma kliškom knezu s darovima, ali rek bi on se ni ne mače. Stoga dođe sam ban s banicom da riješi stvar s Vlasima. Trogirsko vijeće izabra 22 siječnja

1362 poseban sabor da raspravlja s banom glede Vlaha, i zamoli ga da pregleda trogirsku međašu i da se na svoje oči uvjeri, da su Vlasi na trogirskom teritoriju, pa da ih otjera, da tako Trogirani mogu mirno uživati svoje zemlje i pašnjake, koje imaju po darovnicama starih kraljeva. Ban je tada pregledao sve trogirске povelje i obišao međaše, te se uvjerio da su neki Vlasi upadali u trogirski teritorij, a neki da su blizu međaša podigli i šatore i kućice, i da su prolazili blagom preko usjeva i vinograda, pa je priznao da je tužba Trogirana opravdana. Svojom odlukom od 25 ožujka 1362 ban odredi, uz pristanak Trogirana, obzirom na veliku sušu, zbog koje bi Vlasi pretrpili veliku štetu u blagu ako bi ih se odmah otjeralo, da ostanu do Jurjevdana, ali ipak da moraju odmah napustiti onaj dio teritorija, što je među stupom pod Ostrogom i trogirskim mlinima. Ban obeća Trogiranima da više nikada neće dopustiti Vlasima da gone blago na pašu ili na vodu u trogirski teritorij. Kralj je 14 rujna potvrdio banovo rješenje.

Sve su to bila puka obećanja. Vlasi su opet došli. 2 veljače 1363 općina trogirska posla svoga čovjeka da Vlahe silom otjera preko međaša. Jasno je iz toga da su Trogirani sada sami uređivali, kad to ban nije htio. A da je ban zaista bio na strani Vlaha, dokazuje njegova povelja od 16 ožujka 1365 izdata u Kninu, kojom Vlasima braći Pribanu, Ratku, Dudanu, Vojnu i Mladenu dariva kraljevsku zemlju “Wydchezelo”, i to radi njihove vjernosti i zasluga, a zato su nadareni Vlasi bili dužni služiti banu i njegovim nasljednicima kao vojnici.

Pod tako moćnom zaštitom Vlasi su se bili osilili, pljačkali su i otimali. G. 1370 Trogiranima su ukrali 166 glava stoke, pa je bio poslat jedan plemić da ih od njih traži. I slijedeće su godine molili podbana da ih oslobodi Vlaha, a kad sve nije koristilo imenovan je jedan kapetan, koji će čuvati bolje i priječiti vlaške provale i krađe. 25 studenoga 1373 vijeće odredi da se popravi općinska kuća kod sv. Petra od Klobučca u Podmorju, a 4 veljače 1374 izabrana je osoba, koja će dan i noć u njoj stati na straži. Napokon 30 studenoga 1375 obrate se hercegu Karlu Dračkomu da odstrani Vlahe.

Vlasi, potjerani danas iz jednog kraja, sutra bi osvanuli na drugom i tako su sve mjere protiv njih bile bezuspješne. Najgore je pak bilo, što su neki posjednici, u pomanjkanju radne sile, i protiv odredaba gradskog vijeća zvali i držali Vlahe da im čuvaju stoku i da im obrađuju zemlje, kao što je bio učinio trogirski primicerij. U čitavoj ovoj stvari najpogibeljnije

je bilo, što su ne samo banovi i knezovi hrvatski uzimali Vlahe u svoju vojsku, nego što su se i isti Trogirani u ratnim zgodama služili s Vlasima kao vojnicima i uzimali ih u zaštitu. Nije stoga čudo da su Vlasi gradili na trogirskom teritoriju kuće namjerom da ondje ostanu i da prekinu sa svojom nomadskom skitnjom. Uzalud su se g. 1383. Šibenčani tužili kraljici Mariji na Vlahe, osobito one Cetinskoga kneza Ivaniša Ivanovića Nelipića. Kraljica Jelisava naredi banu Emeriku Bubeku da silom istjera Vlahe iz šibenskog kotara i da im ne dozvoli da dolaze u Bosiljinu. Iako je kraljica oštro pisala banu, ipak nije bilo pomoći. Gradovi i posjednici morali su se sami postarati da se obrane od Vlaha. Zato g. 1392 splitski nadbiskup sagradi na svom posjedu u Sućurcu kulu da se zaštiti od Vlaha. Kasnije su i trogirski plemići uz obalu na trogirskom teritoriju podigli Kaštele da se obrane od Vlaha i Turaka.

Burna ona vremena, koja su nastala ustankom Hrvata uz sudjelovanje kralja Tvrtka i Ostoje protiv kralja Sigismunda i izborom Ladislava Napuljskoga, najbolje su iskoristili Vlasi. Dok su dalmatinski gradovi bili zabavljeni državnim poslovima, dotle su se Vlasi mirno širili i dublje puštali korijen u teritorij gradova. 13. svibnja 1402. dođoše trogirski i šibenski poslanici u Sinj pred Ostoje zastupnike Hrvoju i Ivana Nelipića i izjaviše se za Ostoju, ali neka im potvrdi stare i nove povlastice. Hrvoje i Nelipić to učiniše i zajamčiše im mirno uživanje posjeda i suviše im udijeliše milost da Vlasi ne smiju više stati i pasti u trogirskom teritoriju. Šta više, ove je godine stvoren u Trogiru zakon da nijedan Vlah ne smije stati u trogirskom teritoriju ako ne drži na paši blago kojega trogirskog građanina, a svi ostali Vlasi imaju otići iz kotara pod prijetnjom gubitka blaga. Trogirskim "čelnicima", t. j. poglavicama čobana, uopće nije bilo dopušteno držati za pomoćnog čobana ni jednog Vlaha.

Razni ratni i privatni interesi banova i obližnjih hrvatskih velikaša i gradskih plemića uvijek su ometali rješenje vlašskog pitanja. Vlasi su im uvijek dobro dolazili kad je u borbama trebalo vojnika ili u polju radnika i čobana. Ovo teško pitanje, ovu pravu smetnju miru i sigurnosti gradova nisu riješili ni Mlečani kad su g. 1420 postali gospodari dalmatinskih primorskih gradova i otoka. 3. siječnja 1421. pišu Mlečani upraviteljima u Zadru, Šibeniku, Trogiru i Splitu da budu uvijek oprezni i sporazumni, da se međusobno pomažu i protiv Cetinskoga kneza Ivaniša i Poljičana i protiv svih koji bi provalili u njihove kotareve, te da Vlasima zabrane da dolaze s blagom na pašu. No ni Mlečani nisu oslobodili gradova od

vlaške more. Knez Ivaniš, gospodar Klisa, imao je pod svojom vlašću mnoge Vlahe, kojima je bio dao razne povlastice. Naslijedio ga je knez Ivan Frankopan, muž jedinice mu Katarine, koji 18 ožujka 1436 na Klisu potvrdi “*virnim i pravim slugama bana Ivaniša Ivanovića, svim dobrim Vlasima, dobre i poštene zakone, ki su im bili za njih bivšega gospodina bana Ivaniša Ivanovića i za njegova oca kneza Ivana*”. Ovi Vlasi, podanici Nelipićevi i Frankopanovi, nastanjeni sada u Senju, dolazili su i pljačkali dalmatinske krajeve, pa je mletačkim knezovima u Dalmaciji naređeno da Senjanima spriječe prolaz. Međutim kralj Sigismund nije priznao Frankopana nasljednikom Nelipićevim i novoimenovani ban Matko Talovac preuze Ivaniševu baštinu. Matko je htio živjeti u miru s Mlečanima i zato 2 srpnja 1436 naredi Katunarima ili kapetanima Vlaha u Hrvatskoj da ne diraju u mletačke podanike. Mir umalo da ne pomutiše isti Talovčevi Vlasi, koji bijahu prebjegli u mletačke zemlje i ondje našli zaštitu. Ban Petar zatraži od republike da ih istjera, a kad to republika nije htjela, poče nanašati štete i Vlasima i mletačkim podanicima, pa tek tada se republika izjavi pripravnom da udovolji banovim zahtjevima. Dakle, i republika je u svoje svrhe štitila i primala Vlahe. Kad je zatim g. 1463 Bosna pala u turske ruke i Turci počeli provaljivati u mletački posjed, Vlasi su i republici i dalmatinskim gradovima dobro došli kao vojnici, koji će daleko držati Turke od granice. Nastala su tada teška vremena. Starosjedioci iz unutrašnjosti napuštali su od straha pred Turčinom svoje kuće i zemlje i bježali k moru, na otoke i preko mora u samu Italiju. Zato su ostala pusta mnoga sela i selišta, od kojih vlasnici, gradski plemići, nijesu više imali prihoda. Stoga su bili prisiljeni da uzmu Vlahe i za obrađivanje zemlje i za obranu od Turaka. G. 1525 što zbog kuge, što zbog rata bio je skoro opustio Trogir i njegov teritorij, sela ostala bez stanovništva i zemlje neobrađene. I tako su Vlasi naselili trogirsku Zagoru i došli do Kaštela, Segeta i Bosiljine. Premda neki od njih turski podanici bili su za ljutu nevolju uvedeni u trogirski sela kao kmetovi i morali su Turcima plaćati harač a Trogiranima dohodak i darove (regalije) kao gospodarima zemlje. No Vlasi su se slabo držali svojih kmetskih ugovora i g. 1532 Trogirani se tuže na njih da neće da im daju dohodak. Na to ih providur Pizzamano pozva na red, jer da će ih inače protjerati sa zemlje. Valjda na tužbu mletačke vlade naredi slijedeće godine bosanski paša Vlasima da napuste mletačku zemlju i posjede trogirskih plemića u Zagori. Bio je to udarac protiv vlasnika, koji nigdje

nijesu mogli naći težaka, pa je stoga opet došlo do kmetskih ugovora s Vlasima. Tako su plemići Andreisi, gospodari sela Zbiča sklopili ugovor s Vlasima da u ime kmetstva daju šesti dio žita, a kao dar da im svaka vlaška kmetska kuća daje po jednog škopca, jedno janje, jedan sir i šest tovara drva. Prema ovom ugovoru kasnije su i drugi patroni za ostala sela sklopili pogodbu. Da se u buduće izbjegne svaki nesporazum s Vlasima ili s Turcima, dobivena je od Porte izjava da se sela Radošić, Trilokve i Suhi Dol imaju smatrati u trogirskom teritoriju. Sa svim tim su Vlasi upadali s blagom i nanosili u polju štete, i zato je g. 1551 mletačka vlada naredila da više ne smiju pasti od Mesline do Draga.

Za tursko-mletačkog, tako zvanog, Ciparskog rata (1570–1573) nijesu Vlasi odgovarali dužnosti davanja dohodka. Tim su oni htjeli nastaviti i poslije sklopljenog mira i zato su se na vrijeme htjeli osigurati. Neki kućni starješina iz sela trogirске Zagore (Žitnić, Kotoranja (?), Sratok, Zagoričani ili Divojevići, Boraja, Blizna, Kladnjice, Trilokve i Utori) zamoliše preko trogirskog arcidakona Benedikta Rotonda austrijskog nadvojvodu Karla, gospodara senjskih uskoka, da ih primi za svoje podanike i da će mu svaka kuća plaćati godišnji danak od jednog cekina, da im tako uskoci ne nanose štete i ne vode u sužanjstvo. Rotondo je iz Rijeke tu molbu s popisom kućnih starješine poslao nadvojvodu u Grac spomenuvši da su oni Vlasi u staro doba bili podanici ugarsko-hrvatskog kraljevstva i da se sada žele vratiti u prvašnje stanje. Imena ovih Vlaha jesu:

iz Žitnića: Stipan Lučić, Miloš Vukasinović, Vukman Rajčević, Juraj Dragičević, Stipan Mratinović, Stipan Brajković, Marko i Juraj Sal-ković, Toma Nikolić, Ivan Božidarović, Mato Ivanović, Simon i Antal Milunović, Petar Mihovilović;

iz Kotoranje: Ivan Radočević, Matko Pavlović, Bilov Mustapić (Turčin);

iz Sratoka: Matija Brackojević, Jakov Radmilović, Mihovil, Jure i Petar Nikolić, Matko Jurić;

iz Divojevića: Ivan Parić, Petar Rudonjić, Nikola i Jadre Pasijaković, Antić, Antul, Marko i Nikola Grubišić, Dragić Simanović, Stipan i Juraj Plazonjić;

iz Boraje: Mihovio Ivanović, Martin i Hodak Galić, Grgur Doganović;

iz Blizne: Grgur Lučić, Zane Ivanović, Nikola Rasojević;

- iz Kladnjica: Petar i Paval Šilović, Bartul, Miljenko i Raden Zokić, Grgo Radeljić, Toma Ivanović, Nikola Martinović, Petar Mihovilo-
vić, Mihovio Božidarović, Vukdrag i Maks Ilić, Martin Matije-
vić; iz Trilokava: Nikola i Jakov Bašić, Paval Bačić, Grgur i Mihovio
Petrović, Toma Milanković, Jadre Domašić, Martin Grgurević,
Paval Ivanošević;
- iz Utora: Marko Kosaričić, Vrsaljko i Toma Česković, Luka, Martin
i Vukdrag Marković, Bogoje Radovanović, Ostoja i Jakov Marko-
vić, Juraj i Petar Radivojević, Šimun Nebrilović;
- iz Ljubitovice: Radoje Ivanović, Bartul Radonjić, Luka Radojević,
Ivan Sabljić, Vukelja Pavlović, Paval Pribisavić, Mihovil Brlje-
vić, Gregor Petrović;
- iz Prapatnice: Gregor Matijević, Marko Vukosavić, Mihovio Lako-
nović, Ivan Pavlenić, Luka Petrović, Mihovil Ivanović, Bartul i
Vujica Jurjević, Ivan Mikulić, Stipan Mihovilović, Jadre Lijačić,
Martin Vukmanović, Mita i Ivko Buljkorčić, Stipan Vukosaljić,
Mileta Selendović i Marko Marčić;
- iz Rastovca: Milan Novaković, Grgur Stipanović, Jadre Ivanić, Petar
Bitešić, Lovre Ivanović, Bartul i Lovre Pavković, Ivan Vuković;
- iz Bristivice: Mikula Hrastovačić, Ivanić Bilosavić, Luka Rajčević,
Mikula Milošević, Vranko Jakonović, Ilija Martinović, Jakov Ra-
deković, Juraj Jurjević i Matko Jakojević;
- iz Mitla: Ivan Milković, Juraj Ivanović, Luka i Ivan Stanić, Paval
Dragišić i Vučina Plotković.

Nadvojvoda Karlo udijeli 20 svibnja 1579 zatražene privilegije i na-
redi generalu Ivanu Ferenburgu i senjskom kapetanu Raabu da imaju
štititi Vlahe oko Trogira. Kralj Rudolf za volju nadvojvode pristade na
izdavanje privilegija, ali izjavi da je to pogibeljno, jer se tako Vlasi i
Martolozu uvlače himbenim načinom, drugim riječima, nije im vjerovao.

Po Rotondovim riječima da su ovi Vlasi bili prije podanici ugarsko-
hrvatskog kralja, ima se zaključiti da ih nisu Turci doveli nakon pada
Klisa g. 1537, nego da su ovi Vlasi bili na trogirskom teritoriju još iz
vremena knezova Šubića i Nelipića. Njihova krsna imena većinom su
katolička, a ona neka narodna ni najmanje ne dokazuju da su bili istočne
vjere. Prema tome može se sa sigurnošću uzeti da su njihovi pređi došli
iz Bosne kao katolici. Nemamo uopće nikakvih vijesti da su Vlasi u

trogirskom teritoriju imali svojih crkava i svećenika, niti da su prešli na katolicizam.

Vlasi su u uskočkim borbama za Klis bili podijeljeni i jedni su se borili u redovima Turaka, ali ih nato prisili trogirski knez i g. 1575 bili su obnovljeni svi kmetski ugovori. Svi pisani ugovori i pogodbe nijesu kod Vlaha imali važnosti, i oni su se nadalje opirali davanju dohotka. Zato mletački dužd dukalama g. 1578 i 1579 naredi trogirskom knezu da ih na to prisili zapljenom blaga. I kad su se Vlasi opet stali otimati svojim obvezama, jer su tobože turski podanici, republika se obrati Porti, koja opet izjavi da su sela Trilokve, Radošić i Bristivica u trogirskom teritoriju i da Vlasi moraju trogiranima davati dohodak.

Vlasi, bilo turski ili mletački podanici, koji su se bili naselili na teritorij šibenske, trogirske i splitske općine, isticali su se u borbi svojih gospodara protiv senjskih uskoka, koji su uvijek snovali i radili da Turcima otmu Klis. Turci i Mlečani su protiv uskoka tjerovali Vlahe, a za to su im uskoci pri svakoj provali u turski teritorij vraćali šilo za ognjilo, otimali im stoku, ubijali ih i odvodili u ropstvo. Vlasima u trogirskom kotaru, na domaku samoga Klisa postalo je takovo stanje nesnosno, osobito g. 1579 kad su se uskoci najozbiljnije spremali da otmu Klis... Ipak nisu bili pouzdani i znali su prevariti i okrenuti vjerom. Poslije neuspjelog pokušaja osvojenja Klisa Turci su g. 1583 provalili u uskočke krajeve, ali Uskoci im se osvetiše provalivši u neko selo trogirske kotara, gdje ubiše 20 Turaka i oteše mnogo blaga. Od straha pred Turcima pobjegoše iz sela svi stanovnici Vlasi.

Turci iz Klisa nagovarali su Vlahe da ne daju dohodak gospodari-ma u Trogiru u nadi da će radi toga Vlasi biti otjerani sa zemlje, pa će se sami Turci dokopati vlasništva sela. I pod izlikom zapljene vlaških imanja, mislili su Turci da će sami moći obrađivati one zemlje i davati dohodak; ali sve je to bilo spriječeno. G. 1620 opet su s Vlasima bili obnovljeni kmetski ugovori, a Turci su ih opet nagovarali da dohodak ne daju. Neki su vlasnici sela bili dali na težaštinu svoje zemlje u Zagori, ali je mletačka vlada g. 1630 to spriječila. Kad je 1635 bio došao bosanski paša da pregleda granice, Turci su htjeli izrabiti tu priliku i počeli su uznemirivati vlasnike selâ, što je ipak posredovanjem Porte uređeno. Bilo je došlo do toga da se više nije znalo čija su ona sela: da li trogirski ili turski. Posjed je doduše bio trogirski, a kmetovi podanici turski. To je bio uzrok da su neka sela ostala neobrađena. Vlasnici se našli u neprilici

kome da dadu zemlje na obrađivanje i mamili su Vlahe. G. 1635 tuže se Kaštelani na Ivana Cippica i druge trogirске plemiće, gospodare Kaštela, da šume i livade, koje su Kaštelani uživali, daju Vlasima, koji na njihovu veliku štetu dolaze s velikim brojem blaga. Tek g. 1648, kad su Mlečani osvojili Klis, malo je odahnulo i Vlasima i gospodarima. Mirom g. 1671 priznate su i uspostavljene stare trogirске granice, ali kretanje Vlaha još nije bilo dovršeno. G. 1673 tuže se trogirskom knezu Štafilicani i Novljanima da su iz druge jurisdikcije došli neki Vlasi, i to Jure i Ivan Bubić, Ivan Parać, Jure Kolić, Mijo Čaletić i Delijić Vlah, i da po njihovom zemljištu pasu krupno i sitno blago. Knez im naredi da više ne smiju voditi blago onamo na pašu ni činiti štete. Isto tako su se i neki trogirski građani tužili na Vlahe da su u Babama i Dračanima zaposjeli neke njihove zemlje.

Kad je i protiv njih knez izdao jednaku naredbu, odgovoriše drugi vlasnici, koji su u ona dva sela imali pašnjaka i gajeva, da im se takovom zabranom priječi davanje njihove zemlje na obrađivanje kome hoće i da su spomenuti Vlasi mletački podanici, i to Bubići iz Vranjica, a ostali iz Klisa.

Kako su poslije Bečkog rata nastala mirnija vremena i Turci bili udaljeni od primorja, umirili su se i Vlasi i u svojim selima se prilagodili težačkom životu, ostavivši se sasvim skitnje i upadanja u tuđe posjede. K njima su domalo doveli bosanski Franjevci iz Bosne nove katoličke izbjeglice, koje su Dalmatinci također prozvali Vlasima, a da to oni uistinu nisu bili. Ovi potonji doseljenici su pravi bosanski katolički starosjedioci. Danas je uopće teško i nemoguće kazati, koje su kuće u trogirskoj Zagori starosjedilačke, koje vlaške, a koje bosanske.²²⁷

---

²²⁷ Marko Perojević, *Vlasi na trogirskom teritoriju*. Jadranski dnevnik, god. III, br. 136, str. 9-10. ("Split, subota 13. lipnja 1936.")

Wortliche Hirtin.